

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6CoE/18/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8209204488
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8209204488.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v exekučnej veci oprávneného POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti povinnému H. Y., nar. X.XX.XXXX, O. XXX, XXX XX O., pre vymoženie 426,16 Eur s prísl., o odvolaní oprávneného a vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 1Er 417/2009-24 z 12.12.2012 jednohlasne takto

rozhodol:

I. M e n í uznesenie vo výroku o nepripustení vedľajšieho účastníka do konania tak, že vstup Zdruzenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS do konania ako vedľajšieho účastníka na strane povinného sa pripúšťa.

II. Návrh na prerušenie konania sa z a m i e t a.

III. P o t v r d z u j e sa uznesenie vo výroku o zastavení exekučného konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením Okresný súd Bardejov (ďalej len „prvostupňový súd“) vstup Zdruzenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Važecká 16, 080 05 Prešov, IČO: 42 176 778 do konania ako vedľajšieho účastníka na strane povinného nepripustil. Exekučné konania zastavil z dôvodu, že sa vymáha plnenie zo spotrebiteľskej formulárovej zmluvy a rozhodcovská zmluva predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Spotrebiteľ si ju osobitne nevyjednal a nemal na výber vzhľadom na jej splnutie s ostatnými štandardnými podmienkami. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky videl aj v neprimeranej vzdialenosti miesta rozhodcovského konania.

Oprávnený v podanom odvolaní namietal, že exekučný súd rozhodol nad rámec zverenej právomoci, odňatie možnosti konať pred súdom, nedostatočné zistenie skutkového stavu a nesprávne právne posúdenie. Vedľajší účastník v podanom odvolaní uviedol, že vstup vedľajšieho účastníka do konania je zákonný, odôvodnený a spoločensky žiaduci.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a dospel k záveru, že odvolanie oprávneného nie je dôvodné. Dôvodným je odvolanie vedľajšieho účastníka.

Prvostupňový súd nebol dôsledný pri rozhodovaní o vstupe vedľajšieho účastníka do konania. Naviac argumenty o nepripustení vstupu Zdruzenia sa zdajú byť vo svetle práva Európskej únie neudržateľné.

Prvostupňový súd pojmovo vylúčil v exekučných veciach vedľajšieho účastníka. Uviedol, že účelom vedľajšieho účastníctva je pomôcť účastníkovi, nakoľko sa nepriamo rozhoduje o jeho právach.

Záver prvostupňového súdu by mohol byť ako tak právne udržateľný, ak by sa v prípade vedľajšieho účastníka vyžadoval právny záujem na výsledku sporu. Ust. § 93 ods. 2 O.s.p. však práve v prípade právnickej osoby zameranej na ochranu práv nevyžaduje právny záujem právnickej osoby, ktorej cieľom je ochrana práv podľa osobitného predpisu. Výklad zákonodarcu počíta práve so združeniami na ochranu spotrebiteľov (porov. dôvodová správa k § 93 ods. 2. Z dôvodovej správy: „Navrhovaná právna úprava súvisí s právnou úpravou v zákone č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení 539/2005 Z. z. a zákona 326/2007 Z. z., v zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Úprava má za cieľ umožniť širšiu ochranu osobám na ochranu ktorých sú zriaďované rôzne právnické osoby najmä združenia a súvisí aj s transpozíciou rôznych smerníc určených na ochranu spotrebiteľa, osôb, vo vzťahu ku ktorým bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a pod. Navrhovaná právna úprava umožňuje rozšíriť predmet konania na návrh vedľajšieho účastníka. Cieľom navrhovanej úpravy je rozšíriť ochranu práv na prípady, na ochrane ktorých existuje dôležitý verejný záujem, avšak v ktorých by bolo veľmi problematické zo strany subjektov - ktoré majú vzhľadom na svoje zameranie alebo predmet činnosti záujem na ochrane tohto verejného záujmu - vstupovať do konaní (najmä na strane navrhovateľa) ako vedľajší účastníci. Dôvodom je fakt, že v danej situácii by bolo takmer nemožné preukázať právny záujem na výsledku. V praxi ide hlavne o právnické osoby v postavení mimovládnych organizácií zameraných na ochranu jednotlivcov a skupín pred diskrimináciou, o združenia na ochranu spotrebiteľov a podobne“.

Návrhom vedľajšieho účastníka na zastavenie konania sa súdu pripomenula ex offo súdna kontrola zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie Asturcom; C-40/08). V predmetnej veci prvostupňový súd udelil poverenie (čl. 8) dňa 24.9.2009 a viac ako 4 roky vykonáva exekúciu na základe rozhodcovského rozsudku založeného na neprijateľnej rozhodcovskej doložke.

Vedľajší účastník upozornil na dôležité okolnosti prípadu. Súdna kontrola zmluvných klauzúl v spotrebiteľskej zmluve sa má vykonať obdobne ako v režime vnútroštátnych pravidiel verejného poriadku vždy za každých okolností (C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 50).

Niet rozumného dôvodu vylučovať z aplikácie procesného kódexu práve ustanovenie § 93 ods. 2 O.s.p. (v spojení s § 251 ods. 4 O.s.p.). V exekučnom konaní vedenom na základe rozhodcovského rozsudku sa posudzujú aj otázky, ktoré majú význam v základnom konaní. Nejde teda len o aspekt vymoženia bez ďalšieho. Najmenej v upozornení a podnetoch vedľajšieho účastníka treba vidieť jeho význam aj vo vykonávacom súdnom konaní.

V tomto smere odvolací súd dáva do pozornosti záver písomných pripomienok k prejudiciálnej otázke položenej Súdnemu dvoru Európskej únie vo veci C-470/12, POHOTOVOSTĚ/Vařuta:

Smernica 93/13/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby vnútroštátny súd pripustil vstup združenia na ochranu spotrebiteľov ako vedľajšieho účastníka v exekučnom súdnom konaní.“

Zákonom by mohol členský štát vylúčiť vedľajšie intervencie v exekučných konaniach. Slovenská republika vylúčila vedľajšiu intervenciu len v § 93 ods. 1 O.s.p. (rozvod, neplatnosť manželstva a jeho existencia). Systematika pritom podporuje záver, že ak zákonodarca explicitne vedľajšiu intervenciu nevylúčil priamo v ustanoveniach Exekučného poriadku a v jedinom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku obsahujúcom vylúčenie to neurobil, niet dôvod na záver, že zákonodarca sledoval vylúčenie vedľajšieho účastníka v exekučnom konaní.

Odvolací súd poukazuje na to, že vedľajšia intervencia vo svetle § 93 ods. 2 O.s.p. je ďalším z nástrojov ochrany spotrebiteľa, ktorý síce explicitne odporúčaný v smernici Rady 93/13/EHS nie je, ale nič nebránilo členským štátom nad rámec smernice upraviť mechanizmy, ktoré zväžia ako efektívne. Takáto možnosť vyplýva z čl. 8 citovanej smernice.

Podľa čl. 8 smernice Rady 93/13/EHS „členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

Rovnako Európska komisia vo svojich pripomienkach v bode 21 vníma vedľajšiu intervenciu (§ 93 ods. 2 O.s.p.) ako úpravu založenú na čl. 8 cit. smernice Rady 93/13/EHS.

„Smernica 93/13/EHS nestanovuje, že združenia na ochranu spotrebiteľa musia mať právo vstupovať do sporov o individuálnych záujmoch spotrebiteľov ako vedľajší účastníci. Článok 7 ods. 2 uvedenej smernice priznáva takýmto združeniam procesné práva, pokiaľ ide o ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov. Smernica teda mlčí o prípadnej účasti združení na ochranu spotrebiteľa v individuálnych sporoch. Toto mlčanie sa však v žiadnom prípade nemá chápať ako zákaz takejto účasti: z článku 8 smernice 93/13/EHS jasne vyplýva, že členské štáty môžu zaviesť opatrenia, ktorú sú priaznivejšie pre spotrebiteľov ako tie, ktoré sú stanovené v smernici. Takýmto opatrením môže byť aj pripustenie vedľajšieho účastníctva v exekučnom konaní.“

Z hľadiska systematického výkladu niet dôvod rozširovať nepripustenie vedľajšej intervencie nad konania vypočítané v ust. § 93 ods. 1 O.s.p.

K problematike vedľajšieho účastníka v exekučnom konaní zaujal stanovisko Najvyšší súd SR (Rc 12/2013). Odvolací súd sa z hore uvedených dôvodov odklonil od tohto stanoviska, ktoré vychádza z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2008 sp. zn. 1Cdo 106/2008. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí ako súd dovolací posudzoval rozhodnutia nižších súdov z obdobia pred zapracovaním inštitútu vedľajšej intervencie v kolektívnom záujme (§ 93 ods. 2 O.s.p.), ktorý bol do procesného kódexu doplnený novelou vykonanou zákonom č. 384/2008 Z.z. účinnou od 15.10.2008. Súdny v tomto období, ale aj teória práva a odborná literatúra pochopiteľne nemohli vychádzať z nového ustanovenia § 93 ods. 2 O.s.p., ku ktorému pred jeho schválením neexistovala žiadna odborná diskusia. Ako už odvolací súd uviedol, bolo by problematické bez zodpovedania prejudiciálnej otázky vylúčiť tento inštitút absolútne, ak je ďalším nástrojom na naplnenie cieľa v čl. 8 a čl. 7 ods. 1 Smernice Rady 93/13 ES v rámci kolektívnej ochrany práv spotrebiteľov. Nemožno prehliadnuť, že možnosť vedľajšej intervencie v exekučnom konaní s určitými obmedzeniami nie je vylúčená ani v názoroch sudcov najvyššieho súdu (porov. odlišné stanovisko JUDr. Rudolfa Čirča napr. vo veci 6Cdo 207/2011).

Ako ukazuje predmetná vec, k vedľajšej intervencii a k dosiahnutiu toho, aby súd s výrazným časovým odstupom pristúpil k ex offo súdnej kontrole aj v materiálnom zmysle výkonu spravodlivosti, postačilo poznať zo strany združenia spisovú značku a podať návrh z pozície vedľajšieho účastníka na zastavenie exekúcie. Inštitút zastúpenia vedľajšiu intervenciu len ťažko nahradí, pretože plnomocenstvo je z hľadiska jeho získania značne problematické, ak nie takmer nemožné (napr. prípady osôb na neznámom mieste). Vedľajšia intervencia vo svetle ustanovenia § 93 ods. 2 O.s.p. je efektívnym prostriedkom ochrany spotrebiteľa a môže predísť aj náhradám škody proti štátu pre porušenie unijného práva.

Prípustnosťou vedľajšieho účastníctva v konaní sa súd zaoberá až po tom, keď účastník namietne neprípustnosť takéhoto postupu. Keďže v odvolacom konaní oprávnený namietal neprípustnosť vedľajšieho účastníka, odvolací súd zmenil uznesenie v napadnutom výroku o nepripustení vedľajšieho účastníka do konania tak, že jeho vstup do konania pripustil (§ 93 ods. 2 O.s.p.).

Na margo návrhu na prejudiciálne konanie, aby Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) rozhodol o otázke, či ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, odvolací súd poukazuje na judikatúru

Súdneho dvora, ktorá nepodporuje právny názor oprávneného, a to napr. rozsudok Súdneho dvora Pannon C- 243/08, rozsudok Súdneho dvora Asturcom C- 40/08, rozsudok Súdneho dvora Freiburger Kommunalbauten C-237/02, rozsudok Súdneho dvora Mostaza Claro C-168/05.

Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS ako nekalú (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-243/08 Pannon).

Za tohto stavu odvolací súd návrh oprávneného na prerušenie konania v zmysle ust. § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p. zamietol.

Rozhodujúcou právnou otázkou, ktorú správne súd prvého stupňa aj bez návrhu prioritne riešil, je otázka platnosti rozhodcovskej doložky (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 3Cdo 146/2011, 6Cdo 143/2011, 2Cdo 245/2010, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach IV. ÚS 55/2011, IV. ÚS 60/2011 a nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2164/10 zo dňa 1.11.2011).

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove z 27.9.2010 ani právneho názoru, ktorý by mal byť oprávnenému známy z uznesení odvolacieho súdu sp. zn. 6CoE 73/2012, 6CoE 74/2012, 6CoE 95/2012, 6CoE 16/2012, 6CoE 12/2011, 6CoE 173/2011, 6CoE 1/2012, 6CoE 93/2013, 20CoE 40/2012, 20CoE 70/2012, 20CoE 73/2012, 20CoE 132/2012, 20CoE 200/2012, 20CoE 210/2012, 20CoE 60/2013 (porov. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci I. ÚS 610/2012). Rozhodcovský rozsudok bol založený na rozhodcovskej zmluve. Neprijateľná zmluvná podmienka je neplatná, a teda nevyvoláva právne účinky obdobne ako keď rozhodcovskej zmluvy niet (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 1/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove vo veci 6CoE 66/2012, 6CoE 256/2012).

Ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r) OZ bolo upravené v zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) až od 1.1.2008, a teda nie je aplikovateľné na predmetnú vec. Spotrebiteľská zmluva bola uzavretá dňa 1.2.2006. Na veci to však nič nemení, pretože súdu nič nebráni judikovať nekalosť rozhodcovskej doložky podľa generálnej klauzuly podľa § 53 ods. 1 OZ zakotvanej do zákona od 1.4.2004. Ustanovenie § 23a zákona č. 634/1992 Z.z. upravovalo, že spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

Na margo odvolacích námietok oprávneného odvolací súd poznamenáva, že rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovaná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6 M Cdo 9/2012). Oprávnený si v tomto smere dôkazné bremeno nesplnil. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad (čl. 3 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

Záver o neprijateľnosti rozhodcovskej zmluvy odvolací súd vidí rovnako ako prvostupňový súd tiež v geografickom faktore v zmysle judikatúry. Neprimeraná vzdialenosť od miesta rozhodcovského konania je skutočnosťou, ktorá má odradzujúce účinky pre spotrebiteľa vo vzťahu k uplatňovaniu práva. Už len samotná vzdialenosť cca 400 km na rozhodcovské konanie je odradzujúca. (rozsudok Súdneho dvora EÚ C-240/98 - C-244/98 Océano Grupo Editorial).

Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS ako nekalú (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-243/08 Pannon).

Je treba zdôrazniť, že Európska únia vzhľadom na význam ochrany spotrebiteľa a v záujme vyššej kvality života ľudí podporuje v rozhodcovských veciach zbavenie účinku rozhodcovského rozsudku v záujme dosiahnutia ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami, a to aj keď spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní nenamietal rozhodcovskú doložku s poukazom na tzv. geografickú neprijateľnosť miesta konania (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-240/98 -C-244/98 Océano Grupo Editorial, tiež C-40/08 Asturcom).

Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd so zreteľom na neplatnú rozhodcovskú doložku nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil uznesenie prvostupňová súdu vo výroku zastavení exekučného konania ako správne (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.